

PROGRAMMA CURSUS 'Doeltaal = Voertaal in het taalonderwijs'

ORGANISATIE

Op verzoek van de Nederlandse Taalunie organiseert **De SCHOLINGSWINKEL** van 23 augustus tot en met 27 augustus 2010 een cursus voor docenten Nederlands als vreemde taal met als onderwerp 'Doeltaal = Voertaal in het taalonderwijs'. Op alle cursusdagen is een van de medewerkers van de Scholingswinkel aanwezig als gastvrouw. Bij hen kunt u terecht met vragen en verzoeken.

Adres: Universiteitsbibliotheek
Singel 425
Amsterdam

Cursusleiding: Alice van Kalsbeek
E-mail: A.A.M.vanKalsbeek@uva.nl / alicevankalsbeek@kpnmail.com
Tel: +31 6 13048984

CERTIFICAAT

Deelnemers die de hele cursus hebben gevolgd, ontvangen van de Nederlandse Taalunie een bewijs van deelname.

LOCATIE

Workshops: Vondelzaal
Universiteitsbibliotheek
Singel 425
Amsterdam

Maaltijden: Binnengasthuisterrein, Restaurant Atrium (begane grond)
Oudezijds Achterburgwal 237
Amsterdam

INHOUD

Voor wie een vreemde taal wil leren is het belangrijk om zoveel mogelijk in contact te komen met de doeltaal. Voor u als docent is het een uitdaging om ervoor te zorgen dat alle mogelijkheden hiertoe ten volle benut worden. In de cursus doeltaal = voertaal is er aandacht voor onder andere beroepsgerichte taalvaardigheid die u nodig hebt op de werkvloer. Daarnaast komen thema's als discussiëren en debatteren, interactief lesgeven en effectief werken aan luistervaardigheid aan bod. Een bijzonder onderdeel van de cursus is 'Best Practices'. Deelnemers laten een van hun favoriete lesfragmenten zien.

- 10.00 – 10.15 u: **Opening** (*medewerker van de Nederlandse Taalunie*)
- 10.15 – 11.15 u: **Kennismaking en inleiding**
*Annemie Decavele & Helga Van Loo (Instituut voor Levende Talen
Katholieke Universiteit Leuven)*
- 11.15 – 11.45 u: pauze
- 11.45 – 13.00 u: **Interactief taalonderwijs**
Annemie Decavele & Helga Van Loo
- In deze workshop gaan we aan de slag met poëzie, muziek, taalspelletjes, tekst-en filmmateriaal die als veelzijdige inspiratiebronnen kunnen dienen. We gaan op zoek naar concrete werkvormen om gedichten, teksten, filmpjes en liedjes op een motiverende en prikkelende manier in de klas te gebruiken. Want ze zorgen niet alleen voor een leuke sfeer in de klas, ze hebben bovendien ook een positief effect op het taalverwervingsproces. Deze werkvormen helpen de studenten immers om de taal te ervaren eerder dan ze te studeren. Door taalspelletjes te spelen zijn ze zich niet bewust van het feit dat ze aan het leren zijn en ervaren ze plezier, drukken hun emoties uit en interageren. En dat alles in een nieuwe taal. We houden het uiteraard niet bij voorbeelden en theorie rond strips, poëzie en muziek, maar we testen een waaier van werkvormen met u uit.
- 13.00 – 14.00 u: lunchpauze
- 14.00 – 15.00 u: **Vervolg Interactief taalonderwijs**
- 15.00 – 15.15 u: pauze
- 15.15 – 16.15 u: **Vervolg Interactief taalonderwijs**
- vanaf 16.15 u: **Stadswandeling door het oude centrum van Amsterdam en borrel**
onder leiding van Nicky Heijne, De Scholingswinkel, INTT Universiteit van Amsterdam

09.30 – 13.00 u:

Instructies geven

Alice van Kalsbeek, Universiteit van Amsterdam

Instructies in de doeltaal bieden de taalleerder de kans om zijn versta- en luistervaardigheid te verbeteren, om zijn woordenschat uit te breiden en om hypothesen over de te leren doeltaal te toetsen. Tijdens deze workshop leert de docent aan de hand van een korte theoretische inleiding wat de kenmerken zijn van goede instructies. Daarna wordt er stilgestaan bij de vraag wat voor soort instructies een docent geeft en welke instructies bij de verschillende vaardigheden (lezen, luisteren, spreken en schrijven) horen. De docent krijgt nuttige tips voor het geven van instructies aan (beginnende) taalleerders en leert om dit op verschillende manieren te doen.

Als je als docent voor een groep staat, is het niet alleen belangrijk *wat* je vertelt, maar ook *hoe* je het vertelt. Spreken is meer dan alleen maar woorden produceren. Wat je zegt, ondersteun je namelijk met je non-verbale gedrag: mimiek, gebaren en lichaamshouding. Kortom: de hele persoonlijke presentatie. Daarom besteden we ook aandacht aan verschillende aspecten van non-verbale communicatie. De docenten krijgen aan de hand van observaties en korte presentaties inzicht in hun eigen non-verbale gedrag. Daarnaast wordt het belang van non-verbale communicatie bij beginnende taalleerders aangetoond.

13.00 – 14.00 u:

lunchpauze

14.00 – 15.15 u:

Boekenblok

Nicky Heijne & Helga Van Loo

15.15 – 15.30 u:

pauze

15.30 – 17.00 u:

Best Practices

Annemie Decavele & Helga Van Loo

9.30 – 11.00

Discussies leiden - Debatteren

(Eric Mijs, Universiteit van Aruba)

In deze training wordt aandacht besteed aan de rol van de docent als gespreksleider. Groepsdiscussies zijn een ideale techniek om te werken aan bijvoorbeeld woordenschatverwerving, spreekvaardigheid en kennis van literatuur en cultuur. Door middel van een mengeling van theorie, praktijk en feedbackmomenten maak je in deze training kennis met verschillende vormen van debat, groepsdiscussies en de verschillende taken die de leider van een debat of groepsdiscussie heeft en de methoden die je kunt toepassen om de doelstellingen van een groepsdiscussie of debat zo efficiënt mogelijk te bereiken.

Competenties

- Interactie: de cursisten leren op adequate wijze met de cursisten communiceren: er wordt aandacht besteed aan het initiëren van groepsdiscussies, optreden als gespreksleider en aanwakkeren van de discussie door het stellen van gerichte vragen over zowel persoonlijke als vakinhoudelijke onderwerpen;
- Instructies: de cursisten leren duidelijke instructies geven, aangepast aan het niveau van de cursisten;
- Feedback: de cursisten leren verschillende methoden om fouten van deelnemers te herkennen en op effectieve wijze feedback te geven aan de cursisten aan de hand van beoordelingsmodellen en – formulieren.

Dit onderdeel sluit aan bij verschillende aspecten van beroepsgerichte taalvaardigheid.

11.00 – 11.30 u:

pauze

11.30 – 13.00 u:

Vervolg **Discussies leiden - debatteren**

13.00 – 14.00u:

lunchpauze

14.00 – 15.00 u:

Vervolg **Discussies leiden - debatteren**

15.00 - 15.15 u:

pauze

15.15 – 16.00 u:

Vervolg **Discussies leiden - debatteren**

16.00 – 17.00 u

Best Practices

Alice van Kalsbeek

9.30 – 11.00 u

Effectief werken aan luistervaardigheid

Nicky Heijne & Francien Schoordijk (Instituut voor Nederlands als tweede taal, Universiteit van Amsterdam)

In deze workshop staat centraal hoe je op een effectieve en creatieve manier de luistervaardigheid kunt trainen. Aan de hand van veel gevarieerd voorbeeldmateriaal wordt de theoretische achtergrond geïllustreerd. Uiteraard gaan de deelnemers ook regelmatig zelf aan de slag met allerlei opdrachten. Naast aandacht voor de verschillende soorten materiaal die docenten kunnen gebruiken: dvd's, streaming video, geluidsopnames, reclamespots, liedjes gedichten, is er ook aandacht voor verschillende werkvormen. De slotopdracht daagt de deelnemers uit om bij een zelf gekozen fragment creatieve oefeningen te maken.

11.00 – 11.30 u:

pauze

11.30 – 13.00 u:

Vervolg **Effectief werken aan luistervaardigheid**

13.00 – 14.00 u:

lunchpauze

14.00 – 15.00 u:

Vervolg **Effectief werken aan luistervaardigheid**

15.15 – 17.00 u:

Cultureel programma + luistervaardigheid

- 9.30 – 11.00 u: **Didactische handvatten voor verschillende vaardigheden in het NT2/NVT-onderwijs**
- Ann De Schryver & Jes Leysen (Instituut Onderwijs en Informatiewetenschappen Universiteit Antwerpen, CVO KHN Brussel, CVO Antwerpen-Zuid)*
- We laten jullie in onze workshops kennis maken met manieren om de tijd waarin je cursisten in je lessen actief aan het werk zijn te optimaliseren. Hoe zorg je ervoor dat de taalleerders de vaardigheden die ze in de Nederlandstalige maatschappij nodig hebben, in de klas al zoveel mogelijk oefenen? We bieden jullie hierop in onze workshops een aantal antwoorden. Afhankelijk van de vragen van de deelnemers staan we korter of langer stil bij: *Taalriedels* een brug tussen luister- en spreekvaardigheid, *“Dilit”*: een andere aanpak om aan luistervaardigheid te werken, *Andere manieren om met teksten te werken en Doos op rollen*: werken op maat.
- 11.00 – 11.30 u: pauze
- 11.30 – 13.00 u: Vervolg **Didactische handvatten**
- 13.00 – 14.00 u: lunch
- 14.00 - 15.30 u: Vervolg **Didactische handvatten**
- 15.30 – 15.45 u: pauze
- 15.45 – 17.00 u: **Afsluiting / Evaluatie**
(Nicky Heijne, Universiteit van Amsterdam)
- Aan het eind van de cursus zal geëvalueerd worden in hoeverre de cursus aan de verwachtingen heeft voldaan en op welke punten de competenties van de docenten verbeterd zijn. Tenslotte wordt ook de cursus geëvalueerd.
- 19.00– 22.00 u: **Gemeenschappelijk slotdiner**

DE DOCENTEN

Annemie Decavele studeerde Germaanse talen aan de K.U.Leuven en volgde een bijkomende opleiding 'Nederlands aan Anderstaligen' aan de Universiteit Antwerpen. Ze behaalde ook het diploma 'Sociale en Culturele Antropologie' en legt zich toe op de interculturele component binnen het taalverwervingsproces. Door haar passie voor theater en poëzie maakte ze actief theater voor anderstaligen bij theatergroep Fast Forward. Ze werkte ook mee aan de ontwikkeling van nieuw NT2-en NVT-lesmateriaal dat anderstaligen laat kennismaken met Nederlandstalige poëzie: *Als ik jou. Poëzie voor anderstaligen*. Annemie verzorgt ook bijscholingen en workshops in binnen- en buitenland via de Scholingswinkel. Momenteel is ze docente NT2 aan het Instituut voor Levende Talen van de K.U.Leuven.

annemie.decavele@ilt.kuleuven.be

Nicky Heijne studeerde Nederlandse Taal en Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Zij werkt al geruime tijd als docent en projectmedewerker bij het Instituut voor Nederlands als Tweede Taal van de Universiteit van Amsterdam. Daarnaast was zij zo nu en dan als projectmedewerker betrokken bij het Steunpunt Nederlands als Vreemde Taal.

Naast NT2 lessen aan aspirant-studenten en uitwisselingsstudenten van de Universiteit van Amsterdam, verzorgt zij als medewerker van De Scholingswinkel regelmatig docententrainingen over allerlei onderwerpen en ontwikkelt zij nieuw lesmateriaal. Zij is onder andere mede-auteur van de nieuwe taakgerichte leergang *Code 1* en *Code 2* en van *@net*, videolessen ten behoeve van het onderwijs Nederlands als Vreemde Taal.

N.C.Heijne@uva.nl

Alice van Kalsbeek was van 1983-1998 werkzaam aan de Afdeling Nederlands als tweede taal van de Vrije Universiteit te Amsterdam, waar zij zich bezighield met onderwijs, nascholing en leermiddelenontwikkeling. Verder deed ze onderzoek naar de praktijk van het NT2-onderwijs (*Kijk op de klas*, Huizinga & Van Kalsbeek 1996).

Van 1998-2008 werkte ze als projectmanager bij het Steunpunt Nederlands als vreemde taal aan de Universiteit van Amsterdam. Haar speciale belangstelling gaat uit naar de relatie tussen taal en cultuur (Cultuur in taal, Van Baalen, Beheydt & Van Kalsbeek 2003), een onderwerp waar ze zich sinds haar verblijf in Zambia (1979-1982) mee bezig houdt. Ze geeft workshops en trainingen over allerlei onderwerpen aan docenten Nederlands als vreemde taal. Sinds februari 2010 is ze coördinator a.i. van het Instituut voor Nederlands als Tweede Taal aan de Universiteit van Amsterdam.

A.A.M.vanKalsbeek@uva.nl

Jes Leysen is begeleider NT2 in het Open Leercentrum van CVO Antwerpen Zuid. Daarnaast werkt zij als praktijkassistent op de afdeling *Didactiek Nederlands aan anderstaligen* van de Universiteit van Antwerpen. Zij geeft colleges aan aankomend docenten en verzorgt hun stagebegeleiding. Vaak samen met Ann De Schrijver verzorgt zij bijscholingen didactiek NT2 bij centra voor nascholing. Jes Leysen werkt mee aan verschillende projecten in samenwerking met het Huis van het Nederlands Antwerpen, o.a. www.klaretaalrendeert.be (over het implementeren van een taalbeleid in organisaties); de tweejaarlijkse Trefdag NT2 Antwerpen. Regelmatig verschijnen publicaties van haar hand in vakbladen als *Les en Vonk*.

jes.leysen@ua.ac.be

Helga Van Loo studeerde in 1995 af als licentiaat Germaanse talen aan de Katholieke Universiteit Leuven en volgde daarna een bijkomende opleiding NT2-didactiek aan de Universiteit van Antwerpen. Sinds veertien jaar werkt ze aan het Instituut voor Levende Talen van de KU Leuven. Buiten de klas kreeg ze de kans om nieuw lesmateriaal voor NT2 en NVT te ontwikkelen. Zo publiceerde ze in 2003 bij uitgeverij Acco samen met collega Peter Schoenaerts de leergang *Niet Vanzelfsprekend*. In 2004 bracht ze bij uitgeverij Boom *Anders nog iets* op de markt, een oefenboek bij liedjes die muzikant Janjaap de Vries speciaal voor NT2- en NVT-leerders schreef. In 2008 verscheen *Thematische woordenlijst voor anderstaligen* bij uitgeverij Intertaal waarvan Helga ook co-auteur is en in 2009 publiceerde ze *'Nederlands voor anderstaligen. Van theorie naar praktijk'*, een praktische handleiding voor

NT2- en NVT- docenten met handige kopieerbladen. Als lid van 'De Scholingswinkel' geeft ze samen met collega's Alice van Kalsbeek, Nicky Heijne en Annemie Decavele, regelmatig bijscholing en workshops aan NT2- en NVT-docenten in opdracht van scholen in Vlaanderen of voor de Nederlandse Taalunie in Antwerpen, Amsterdam, Jakarta en Minneapolis. Deze workshops gaan onder andere over muziek, poëzie, lees- en luistervaardigheid, spreekvaardigheid, interactieve werkvormen en spelletjes in de taalklas.
helga.vanloo@ilt.kuleuven.be

Eric Mijs is docent Nederlands aan de Universiteit van Aruba. Hij verzorgt onder andere colleges Taalbeheersing en Zakelijke Communicatie aan de Financieel Economische Faculteit, Juridische Vaardigheden – Nederlands aan de Juridische Faculteit en diverse trainingen communicatietheorie en taalvaardigheid. Naast zijn onderwijstaken is hij ook actief betrokken bij verschillende projecten zoals de studentenrechtbank, de debatclub van de UA en de Young Poets Society. Hij studeerde Nederlands en Engels aan de Universiteit van Antwerpen. Zijn onderzoek is gericht op de status en bijzonderheden van het Nederlands in Aruba. eric_mijs@hotmail.com

Francien Schoordijk studeerde Nederlandse Taal en Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam met als specialisatie Taalbeheersing. Van 1987 tot 1991 was zij zelfstandig ondernemer in *Schoordijk & Veuger, bureau voor Taalbeheersing*. Sinds 1999 is zij verbonden aan het Instituut voor Nederlands als Tweede Taal van de Universiteit van Amsterdam. Naast lessen aan anderstaligen verzorgt zij regelmatig nascholingen voor docenten en zij is in samenwerking met medewerkers van de Hogeschool van Amsterdam onder andere verantwoordelijk voor het tot stand komen van de Taalwinkel: www.taalwinkel.nl

Ann De Schrijver is sinds 1987 werkzaam in het onderwijs Nederlands aan anderstaligen. De afgelopen jaren was zij in haar functie van praktijkassistent op de afdeling *Didactiek Nederlands aan anderstaligen* van de Universiteit van Antwerpen ook verantwoordelijk voor de colleges aan aankomend docenten en verzorgde zij hun stagebegeleiding. Regelmatig geeft zij bijscholing didactiek NT2 bij centra voor nascholing en publiceert zij in vakbladen als Les en Vonk. Momenteel werkt zij mee aan een project "Maatwerk" via het Huis van het Nederlands Brussel: implementeren van lessen aan anderstaligen met differentiatie volgens motivatie van de individuele cursisten. ann.deschrijver@ua.ac.be